

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
Kar	Pszichológia és Neveléstudományok Kar
Intézet	Alkalmazott Pszichológia Intézet
Szakterület	Pszichológia
Képzési szint	Alapképzés (Licenz)
Szak / Képesítés	Pszichológia – magyar nyelven Pszichológus/ Képesítés kód: L060080010

2. A tantárgy adatai

A tantárgy neve	Az emberi viselkedés genetikája						
Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Kiss Szidónia docens						
A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Kiss Szidónia docens						
Tanulmányi év	1	Félév	2	Értékelés módja	Vizsga	Tantárgy típusa	DD

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

Heti óraszám	4	melyből: előadás	2	szeminárium/labor	2
Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: előadás	28	szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					25
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					12
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					6
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
Egyéni munka össz-óraszám		70			
A félév össz-óraszám		126			
Kreditszám		5			

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	Számítógép, kivetítő, tábla
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Számítógép, kivetítő, tábla

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A pszichológia tárgykörébe tartozó alapfogalmakkal való műveletvégzés • A pszichológiában előforduló problémás helyzetek és lehetséges megoldások kritikus felmérése • A személy, csoport és szervezet pszichológiai felmérése
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A szakma gyakorlására érvényes deontológiai elveknek megfelelő szakmai feladatvégzés • Hatékony munkavégzési eljárások alkalmazása különböző hierarchikus szinteken működő, multidiszciplináris csoportokban • A szakmai kompetenciáknak a társas környezet dinamikájához való igazítása, a folyamatos fejlődés iránti szükséglet (ön)értékelése révén

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Az általános és szakterülethez tartozó fogalmak, elméletek és alapvető módszerek ismerete és megértése; ezeknek megfelelő használata a szakmai közlésben • Az alapismereteknek az általános területhez tartozó különböző típusú fogalmak, helyzetek, folyamatok, tervek, stb. megmagyarázására és értelmezésére való használata
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A sajátosan a pszichológia, általánosan pedig a társadalomtudományok tárgykörébe tartozó fogalmak, elméletek és alapvető módszerek szakmai közlés során történő megfelelő használata • Pszichológiai jelenségek magyarázata és értelmezése, a területhez tartozó fogalmak és alapvető elméletek megfelelő használata által • A pszichológia tudományára jellemző alapvonások, főbb paradigmák és módszertani irányzatok leírása • Az információk minőségének értékelése és a használt fogalmaknak terület, kiterjesztés és meghatározás, illetve a kontextus igényeinek megfelelő hierarchizálása • A tények és elméletek magyarázata és értelmezése, a területre jellemző alapismeretek, valamint az egyéni módon szerzett információk és megfigyelések révén • A pszichológiában ismert főbb elméleti megközelítések (viselkedéses, biológiai, kognitív, evolúciós, humanisztikus, pszichodinamikus és társadalmi-kulturális) összehasonlító elemzése

8. A tantárgy tartalma

Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.Bevezetés. Történeti áttekintés. Genetikai alapfogalmak	Előadás	
2.A gének expressziója. Géninterakciók. Epigenetika	Előadás	
3.Citogenetikai alapfogalmak. Mitózis	Előadás, powerpointos bemutató	
4.Mutációk	Powerpointos bemutató	
5.Autoszómális domináns öröklődés. Kodominancia, inkomplett dominancia	Powerpointos bemutató	
6.Autoszómális recesszív öröklődés. Vérrokonházasság. X-hez kötött öröklődés	Powerpointos bemutató	
7.Y-kromoszómához kötött öröklődés. Poligénes öröklődés, multifaktoriális kóreredet	Powerpointos bemutató	
8.Down-szindróma. Turner-szindróma. X-poliszómiák	Ismeretek összegzése	
9.Klinefelter-szindróma. Interszexualitás, homoszexualitás, transzszexualitás	Powerpointos bemutató	
10.Fragilis-X szindróma. Rett-szindróma. Williams-szindróma	Előadás, powerpointos bemutató	
11.Angelman- és Prader-Willi szindróma. Enzimopátiák	Előadás, powerpointos bemutató	
12.Autizmus. Az ADHD öröklődése. Öröklődő neurológiai betegségek	Előadás, powerpointos bemutató	
13.Gyermekkori neuropszichiátriai rendellenességek biológiai háttere	Előadás, powerpointos bemutató	
14.A diszlexia és diszgráfia öröklődése	Előadás, powerpointos bemutató	

Könyvészet

Czeizel E. (2001). A gének titkai. Paginarium Kiadó, Budapest

Kiss Sz. (2008). Genetikai kérdések a gyógypedagógiában. Presa Universitară Cluj

Lopez-Ibor, J.J., Gaebel, W., Maj., Sartorius, N. (2002). Psychiatry as a Neuroscience. John Wiley & Sons Ltd.

Milunsky, A. (2003). Sorsdöntő génjeink. Galenus Kiadó, Budapest

Panskepp, J.C. (2003). Textbook of biological Psychiatry. John Wiley & Sons Ltd.

Papp Z. (1995). Klinikai genetika. Golden Book Kiadó, Budapest

Power, M. (2004). Mood disorders. A handbook of science and practice. John Wiley & Sons Ltd.

Ridley, M. (2002). Génjeink. Akkord Kiadó, Budapest

Stefan, M., Travis, M., Murray, R.M. (2002). An Atlas of Schizophrenia. The Parthenon

Publishing Group

Weaver, R.F., Hedrick, P.W. (2000). Genetika. Panem Kiadó, Budapest

Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.Genotípus – fenotípus kapcsolat	Ismeretek szóbeli felmérése	
2.Transzkripció, transláció	Megbeszélés	
3.Epigenetika	Ismertetés, megbeszélés	
4.Mutagén tényezők	Számonkérő megbeszélés	
5.Aneuploidiák	Ismeretfelmérő teszt	
6.Genetikai betegségek	Ismeretek szintézise	
7.Multifaktoriális kóreredit	Megbeszélés	
8.Down-szindróma	Ismeretfelmérő teszt	
9. Rett-szindróma. Williams-szindróma	Ismeretek szintézise	
10. Enzimopátiák	Ismeretek szintézise	
11.Öröklődő neurológiai betegségek	Megbeszélés	
12.Pszichiátriai genetika	Ismeretfelmérő teszt	
13.Beszédzavarok genetikája	Ismeretek szintézise	
14.Tanulási zavarok	Összefoglaló megbeszélés	

Könyvészet

Kiss Sz. (2001). Az értelmi képességek és a tehetség kialakulása a törzsfajlás és az egyedfejlődés során – genetikai aspektusok. EPSZ, II/3, 87-97

Kiss Sz. (2002). A Down-szindróma genetikai természete. EPSZ, III/2, 225-233

Kiss Sz. (2003). Az autizmus neurológiai és genetikai háttere. EPSZ, IV/3, 271-287

Kiss Sz. (2004). Humángenetika. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár

Milunsky, A. (2003). Sorsdöntő génjeink. Galenus Kiadó, Budapest

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A Romániai Pszichológusok Kollégiuma, a szabadalommal rendelkező Pszichológusok Deontológiai Kódexe (www.copsi.ro) és a 213/2004-es Törvény alkalmazási feltételeiben megfogalmazott elismerési eljárásoknak megfelelően
- A Felsőoktatási Szakosodások Nemzeti Besorolása (<http://www.mcis.ro>)
- A Romániai Foglalkozási Besorolás (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	Értékelési kritériumok	Értékelési módszerek	Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Vizsga	Írásbeli vizsga	70%
10.5 Szeminárium	Tudományos dolgozat megírása	Tudományos dolgozat bemutatása	30%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

A vizsga letételének (kreditek megszerzésének) egyidejű feltételei:

Óralátogatási kötelezettség

A kurzus, a szeminárium vagy a gyakorlati órák (laboratórium, gyakorlat, projekt stb.) esetében a hiányzások (igazolt vagy igazolatlan) maximális hányada az összóraszám legfeljebb 15%-a lehet. Az óralátogatási kötelezettségek elmulasztása a nappali tagozatos hallgató vizsgáról való kizárását vonja maga után (lásd kreditszabályzat).

A félévi vizsgán megszerzett átmenő jegy (5,00)

Ha a félévi vizsgán a hallgató nem éri el az átmenő jegyet (5,00), akkor nem megy át a vizsgán, még akkor sem, ha a 10.5 pontban megjelölt előírásoknak eleget tett.

A szemináriumi dolgozat(ok) leadása és bemutatása

A szemináriumi feladat(ok) kötelezőek, kizáró jellegűek, a vizsgára való jelentkezés előfeltételét képezik.

Teljes pontszámot csak a határidőre leadott és bemutatott dolgozatok kaphatják meg.

A türelmi időszakban pontlevonással még elfogadható a beadott dolgozat.

A türelmi időszak után leadott munkák, ha elérik az átmenő minősítést, akkor a végső jegyben 0 pontot érnek, de a diák jogosulttá válik a vizsgán való részvételre.

A kötelező félév közbeni feladatok vizsgaidőszakban, pótvizsgaidőszakban pótolhatóak, de nem számítanak a végső jegybe, csupán feljogosítják a hallgatót a vizsgán való részvételre.

Megjegyzések:

Jegyszámítás, jegyösszetétel:

A szemináriumi feladatokra adott részjegyek kerekítés nélkül, két tizedesnyi pontossággal számítanak a végső jegybe. A végső osztályzat kiszámítása a részjegyek súlyozott középátlama, amely kerekítve kerül a naplóba (0,5-ös küszöb alatt lefele kerekítés).

Azoknak a hallgatóknak, akik nyílt szesszióra, pótvizsgára, jegyemelésre jelentkeznek, minden tantárgyi követelménynek (jelenlét, feladatok, projektek stb.) eleget kell tenniük. A szemináriumi tevékenységeken, parciális vizsgákon szerzett osztályzat csak az adott tanévben érvényes, nem vihető át egy következő tanévre.

A vizsgaidőszakban és pótvizsgaidőszakban számolt végső jegy összetétele azonos.

Kompetenciák, kreditek elismerése:

A megszerzett kreditek elismerése a BBTE szabályzatának megfelelően történik. A jegyelismertetés a tanulmányi félév első hetében kell a titkárságon kérvényezni.

Etikátlan magatartás:

A vizsgák alatti csalás a hallgató egyetemről való kizárását vonja maga után, a kreditszabályzatnak megfelelően, a BBTE rektorának döntése által, a Kari Tanács javaslatára, amelynek alapját a vizsgáztató tanár által benyújtott írásos panasz képezi. Ez érvényes a végső jegy kiszámításában szereplő valamennyi tételre (félévi vagy pótvizsga, parciális vizsga, félévi szemináriumi feladatok, projektek).

A plagizált, másolt, egyező félévi dolgozatok leadása esetén a hallgató (mindegyik érintett fél) 1-es osztályzatot kap. A vizsgázás közben történő együttműködést, másolást, csalást a vizsgáról való azonnali kizárás követi, 1-es osztályzattal.

Vizsgajegy fellebbezése:

A vizsgajegy fellebbezése írásban jelezhető, a titkárságra benyújtott kérvény révén, amelyben a hallgató megindokolja a fellebbezést, hivatkozva a javítási kulcsra. A fellebbezésre a jegyek naplóba (academicinfo felület) kerülését követő 48 órán belül van lehetőség. A végső jegy a fellebbezés során nyert jegy lesz.

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

2024. április.25.

Dr. Kiss Szidónia docens *Kiss*

Dr. Kiss Szidónia docens *Kiss*

Az intézeti jóváhagyás dátuma

.....

Intézetigazgató

Dr. Kotta Ibolya docens